

znanstveno-kulturni događaj na kojem će znanstvenici različitih zemalja imati prilike razmijeniti rezultate svojih istraživanja.

Marina Gabelica

Krieg und politische Konflikte in Kinder- und Jugendliteratur und -medien

Männedorf (Švicarska), 2.-4. lipnja 2011.

U švicarskom je mjestasu Männedorfu u blizini Züricha od 2. do 4. lipnja 2011. održan godišnji skup njemačkog Društva za istraživanje dječje književnosti na temu *Rat i politički sukobi u dječjoj književnosti i medijima*. Skup je organiziran u suradnji sa Švicarskim institutom za dječje medije i Sveučilištem u Zürichu, a na skupu su sudjelovala 22 izlagača iz sedam zemalja (Njemačke, Austrije, Švicarske, Španjolske, Mađarske, Hrvatske i Južnoafričke Republike). Skup su otvorili predsjedavajući Društva, Bernd Dolle-Weinkauff (Sveučilište u Frankfurtu) i Ingrid Tomkowiak (Institut za dječje medije u Zürichu), nakon čega su uslijedila plenarna izlaganja.

U prvom je od njih, „Paradise now”, Gabriela von Glasenapp (Sveučilište u Kölnu) propitivala utjecaj televizijskih i novinskih ratnih izvješća na tekstove s područja suvremene njemačke dječje književnosti, razmatrajući pritom prije svega problem, posjeduju li u tim tekstovima sadržani prikazi rata funkciju identifikacijske inicijacije u ratne sukobe nalik onoj dječje književnosti iz devetnaestog stoljeća ili pak djeluju deziluzionirajuće na ustroj biografija adolescentnih protagonista. Caroline Roeder (Visoka učiteljska škola u Ludwigsburgu) se u izlaganju „Krajolici iz djetinjstva kao ratni krajolici“ usredotočila na analizu ratne topografije sadržane u njemačkoj dječjoj književnosti posvećenoj zavičajnim zbivanjima za vrijeme Drugog svjetskog rata, pri čemu je autorica kao zanimljivo obilježje analiziranih tekstova istaknula paralelnost konstrukcije kraja djetinjstva i razaranja (zavičajnog) krajolika. Treće plenarno izlaganje, „Natural born killer”, održala je Ute Dettmar (Sveučilište u Oldenburgu), u sklopu kojeg je na primjeru ustroja animiranih filmova *A Bug's Life* i *Ants* problematizirala proces transmedijalizacije tradicionalnih književnih obrazaca prikaza socijalnih modela u dječjoj književnosti pomoću životinjskih likova te prikazala posljedice takve transmedijalizacije iz medijsko-estetske i strukturalno-analitičke perspektive.

Idućeg je dana Hans-Heino Ewers (Sveučilište u Frankfurtu) održao plenarno izlaganje „...kako djeca doživljavaju rat“ u kojemu je na nizu primjera iz njemačke dječje književnosti iz Prvog svjetskog rata ukazao na dubinski postav tih tekstova koji nasuprot njihovoj površinskoj patriotskoj intonaciji obilježava ne samo

prisutnost osjećaja straha i posljedica traumatizacije djece uslijed prebivanja u ratnoj svakodnevnici, već i strategija oblikovanja dječjih likova čiju je svrhu moguće sagledati i u iznošenju na vidjelo bojazni odraslih. U nastavku na to izlaganje uslijedio je rad u sekcijama, od kojih je svaka bila posvećena specifičnoj temi naznačenoj u naslovu skupa.

U prvoj je sekciji središnju temu tvorila analiza ideološkog postava tekstova iz dječje književnosti posvećenih ratnim zbivanjima. Tako je Rüdiger Steinlein (Sveučilište Humboldt u Berlinu) u izlaganju „Prvi svjetski rat u omladinskim romanima Weimarske Republike“, polazeći od dva omladinska romana iz tridesetih godina prošlog stoljeća – jednog pacifističkog, a drugog protofašističkog – ukazao na različite načine insceniranja prikaza ratnih sukoba i kazivačkih intencija u sklopu dječje književnosti iz doba Weimarske Republike. Takvom se razotkrivanju ideološkog postava književnih tekstova namijenjenih mladima pridružila i Sarolta Lipóczi (Pedagoški fakultet u Keckemétu) izlaganjem „Djeca kao svjedoci vremena“, u kojemu je na temelju analize dva dječja dnevnika iz 1956., koji su sve do njihova objavljivanja 2006. ostali široj javnosti nepoznati, istaknula neophodnost uzajamnog ispreplitanja kulture prisjećanja i prikaza povijesnih zbivanja. Slično je u izlaganju „Pogled unatrag na *hladni rat* iz perspektive dječje književnosti“ i Gabriela Scherer (Sveučilište u Koblenz-Landau) na temelju dva romana – jednog iz Istočne, a drugog iz Zapadne Njemačke – propitala razlike u narativnom prisjećanju na zbivanja prije pada Berlinskog zida.

Druga je sekcija bila posvećena obradi španjolskog građanskog rata unutar dječje književnosti. Dirk Krüger (Wuppertal) predstavio je prikaz zbivanja iz toga rata sadržan u romanu *Vier spanische Jungen* autorice Ruth Rewald. Veljka Ružička Kenfel (Sveučilište u Vigou) ukazala je u izlaganju „Iz perspektive drugih“ na putove recepcije španjolskog građanskog rata u dječjoj književnosti izvan matične zemlje. Njeno je izlaganje sastavni dio šireg istraživačkog projekta čiji je cilj revitalizacija povijesnog sjećanja, ali i analiza utjecaja djela iz tog razdoblja španjolske povijesti na mlade čitatelje. O žestini sukoba, i to ne samo tijekom građanskog rata, kao i o posljedicama takvih sukoba na djecu, progovorila je Isabella Leibrandt u izlaganju „Konflikti i emocionalni sukobi u španjolskoj dječjoj književnosti“. Na primjeru dvaju suvremenih romana autorica je ukazala na načine pripovjednog posredovanja strategija emocionalnog prevladavanja nasilja.

Strategije insceniranja predstavljale su središnju temu rada u trećoj sekciji. U izlaganju „Otočni scenariji“ Christina Ulm (bečki institut STUBE), analizirajući aktualne omladinske romane ispisane u tradiciji robinzonijada, ukazala je na parametre koji unutar otočke izolacije mladih protagonista nakon raspada tradiranih

civilizacijskih vrijednosti uzrokuju eskalaciju nasilja u tim romanima. Tema inscenacije, odnosno, različite uporabe jezika i pristupa korištenju jezičnih izričaja predstavljala je okosnicu izlaganja „Ugroženi raj“ Susanne Riegler (Sveučilište u Leipzigu) posvećenog metaforizacijskim procesima i potencijalima sadržanim u pustolovnom romanu *Die Grammatik ist ein sanftes Lied* Érika Orsenne.

U četvrtoj i petoj sekciji dominirala je tema različitih konkretnih načina uprizorenja ratnih sukoba, kao i strategija narativnog prevladavanja posljedica tih sukoba u tekstovima namijenjenim djeci i mladeži. Tako je Bettina Heck (Sveučilište u Osnabrücku) u izlaganju „Rimski ratovi u književnosti i medijima za mlade“ na temelju niza literarnih i multimedijjskih predložaka istaknula obilježja primjerenog načina prikaza ratnih sukoba između germanskih plemena i Rimskog Carstva. Dotle je Ylva Schwinghammer (Sveučilište u Grazu) u izlaganju „Na svu sreću ne živiš u srednjem vijeku“ istaknula silnu diskrepanciju između predodžbi uvriježenih među adolescentima o srednjem vijeku kao ‘razdoblju silnih bitaka i ratova’ i prikaza tog razdoblja u raznovrsnim tekstovima namijenjenima upravo toj čitateljskoj publici. U izlaganju „Živuci simboli“ na temelju analize odabranih djela s područja fantastične dječje književnosti Sonja Loidl (bečki institut STUBE) iznijela je niz zapažanja u vezi odnosa između manipulativne ustrojenosti protagonista tih djela i razarajućeg potencijala ratnih sukoba u koje su protagonisti uvučeni.

Neposredna izloženost dječjih protagonista ratnom nasilju i posljedice takve izloženosti na njihovu psihu bila je tema posljednja dva izlaganja u sekcijama. O narativnom uprizorenju uvučenosti djece u ratne sukobe progovorila je Julia Hoffmann (Sveučilište u Göttingenu) u izlaganju „Djeca u ratu protiv rata“, posvećenom stvaralaštvu Marije Gleit, njemačke autorice čija djela nastaju u izbjeglištvu, a u čijim posljednjim romanima protagonisti stasaju i u aktivne sudionike borbe protiv nacionalsocijalizma. Na neophodnost što dubljeg utemeljenja kazivanja o ratnim stradanjima mladih ukazao je Tihomir Engler (Veleučilište u Varaždinu) u izlaganju „Krilićev roman *Krik* kao alegorija prevladavanja ratom izazvane mržnje“, u kojemu je na temelju analize psihološko-metafizičkog postava Krilićeva romana ukazao na neophodnost promišljanja etičke dimenzije ljudske egzistencije kao neizostavnog dijela književnoga teksta.

Završna plenarna izlaganja održali su Heidi Lexe (bečki institut STUBE) i Rolf Annas (Sveučilište u Stellenborschu). Na temelju dva suvremena romana za mladež Lexe se u izlaganju „Fahrenheit 9/11“ uputila u potragu za društvenim posljedicama ‘rata protiv terorizma’ te problematizirala reflekse politike straha i mehanizama državnog nadzora na području dječje književnosti. U izlaganju „Jedna zemlja – različita iskustva“ Rolf Annas je na primjeru niza odabranih naslova iz

južnoafričke dječje književnosti ukazao na to u kolikoj mjeri u multikulturalnoj zemlji poput Južnoafričke Republike prevladavaju različiti pogledi na rat i nasilje.

Tijekom skupa održana je i Godišnja skupština Društva koje djeluje od 1988., a koje broji približno 180 članova iz desetak zemalja. Na Skupštini je donesena odluka da se idući godišnji skup održi u Dornbergu u Taurusu, dok je za skup u 2013. usvojena molba austrijskog Društva za istraživanje dječje književnosti da se isti održi u Beču. Skup je bio popraćen i književnom večerom na kojoj je gostovao švicarski književnik Urs Widmer. Riječ je o suvremenom autoru s njemačkog govornog područja, čiji opus seže od pripovijedaka i romana preko eseja sve do kazališnih djela i radio-drama, a koji je dobitnik mnogobrojnih književnih nagrada, između ostalog, i nagrade „Friedrich Hölderlin“ (2007.). Nije na odmet spomenuti ni okruženje u kojemu je skup organiziran. Odabir Evangelističkog konferencijskog centra u Boldernu smještenog podno planina koje okružuju Züriško jezero dodatno je svojim pitoresknim izgledom podvukao temeljnu notu skupa: kako usred naoko naivnog i bezazlenog prebivanja u svijetu kao što je ono dječje, kazivati i o takvim strahotama kao što su ratna razaranja, a da se pritom ne rasprše ‚dječji snovi‘ i zametne pravo na to da se bude djetetom?

Iz tog se razloga na skupu istaknulo da u suvremenoj dječjoj književnosti ratna tematika nije ništa manje aktualna, pri čemu istraživanja posvećena toj temi ne pridonose samo razotkrivanju društvenog konteksta unutar kojeg općenito nastaje književnost za djecu i mlade, već ukazuju i na različite pripovjedne strategije kojima se podvrgavaju konkretni ratni doživljaji kako bi se mladu čitateljsku publiku suočilo i s takvim traumatičnim sastavnicama zbilje.

Tihomir Engler

Savetovanje o književnosti za decu 54. Zmajevih dečjih igara

Novi Sad (Srbija), 2.-3. lipnja 2011.

Međunarodni centar za dječju književnost *Zmajeve dječje igre* utemeljen je 1958. godine u Novome Sadu (Srbija) u spomen na srpskog pisca za djecu i mlade, Jovana Jovanovića Zmaja (1833.-1904.). Svake godine početkom lipnja *Zmajeve dječje igre* organiziraju istoimenu manifestaciju na kojoj brojni ljubitelji dječje književnosti (spisatelji, glumci i slikari) održavaju radionice, predstave i forume za širu javnost. *Zmajeve dječje igre* obuhvaćaju i savjetovanje, tj. okrugli stol na kojemu svoje radove izlažu znanstvenici s područja dječje književnosti tako da je u lipnju 2011. godine održano *Savjetovanje o književnosti za djecu 54. Zmajevih dječjih igara*. Glavna je tema bila *Uzrasni identiteti i književnost za*